

U.G. 5th Semester Examination - 2022

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-12

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. Answer any ten of the following questions in Sanskrit language with Devanāgarī Scripts: 2×10=20
 - i) 'यागाय याति।'—अत्र 'यागाय' इति पदे केन सूत्रेण का विभक्तिः?
 - ii) 'प्रीयमाणः' कः? तस्य सम्प्रदानसंज्ञा कथं भवति?
 - iii) 'फलेभ्यो याति' इत्यस्यार्थं स्पष्टीकुरु? का नाम 'क्रियार्था क्रिया'?
 - iv) किं नाम कारकं भयहेतुः स्यात्? ईप्सितोऽर्थः कदापादानं स्यात्?
 - v) का नाम विभाषा? को नाम योगविभागः?
 - vi) 'मातुः स्मरणम्।'—अत्र 'मातुः' इति पदे केन सूत्रेण का विभक्तिः?
 - vii) 'उभयप्राप्तौ कर्मणि' इति सूत्रस्यार्थः लेख्यः। कृद्-योगेन षष्ठीविभक्तेरुदाहरणं देयम्।
 - viii) किं नाम भावलक्षणम्? भावलक्षणे षष्ठी विभक्तिः कदा भवति?
 - ix) किं नाम उपसर्जनम्? समासे उपसर्जनसंज्ञया किं सिद्ध्यति?

[Turn Over]

x) विभक्त्यर्थे अव्ययीभावसमासस्य उदाहरणमेकं देयम्। 'व्यूद्धि' इत्यस्य कोऽर्थः?

xi) 'तिष्ठद्' इत्यस्य लौकिकालौकिकविग्रहौ विलिख्येताम्।

xii) 'उन्मत्तगङ्गम्' इत्यस्य लौकिकविग्रहः कः? पदमिदं केन समासेन निष्पद्यते?

xiii) नित्यसमासस्य उदाहरणं देयम्। 'नखभिन्नः' इति सामासिकपदं केन सूत्रेण सिद्ध्यति?

2. Answer any four of the following questions:

5×4=20

a) Explain the following Sūtra (any one): 5×1=5

i) येनाङ्गविकारः।

ii) उपान्वध्याङ्वसः।

iii) यतश्च निर्धारणम्।

b) Explain the following Sūtra (any one): 5×1=5

i) तत्र तेनेदमिति सरूपे।

ii) अन्यपदार्थे च संज्ञायाम्।

iii) अनेकमन्यपदार्थे।

c) Explain any one:

5

विनापि तद्योगं तृतीया, 'वृद्धो यूना'—इत्यादिनिर्देशात्।

OR

परिमाणमात्रे द्रोणो ब्रीहिः।

d) Account for the case-ending of the underlined words (any five): 1×5=5

i) घृतः पृष्ठं ददाति।

ii) नास्ति घटोऽनुपलब्धेः।

iii) द्विषो जहि।

iv) वर्षं यावत् कल्याणी।

v) अरण्ये विभेति।

vi) गच्छतः एव स्वलनं भवति।

vii) श्वशुराल्लज्जते शश्वत् नवोढा वधूः।

viii) यज्ञदत्तं शतं मुष्णाति।

e) Explain the formation of the following compound (any two): 2½×2=5

केशाकेशि, युवजानिः, अधिहरि, द्रव्यङ्गुलम्, उपदशाः।

f) Explain any one:

5×1=5

कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणम्।

OR

अनित्योऽयं गुणेन निषेधः, 'तदशिष्यं संज्ञाप्रमाणत्वादित्यादिनिर्देशात्।'

3. Answer any two of the following questions selecting at least one from each Group: $10 \times 2 = 20$

(One must be written in Sanskrit language with Devanāgarī Script):

GROUP-A

- i) किं नाम कर्म? अनीप्सितं कारकं कथं कर्मसंज्ञं स्यात्? किञ्च अकथितकर्म?—एतत्सर्वं विस्तरेणालोच्यताम्। 10

OR

- ii) 'कर्मादीनामपि सम्बन्धमात्रविवक्षया षष्ठ्येव।'—पङ्क्तिरियं सोदाहरणं विशदयताम्।

GROUP-B

- i) 'पदसम्बन्धी यो विधिः स समर्थाश्रितो बोध्यः।'—पङ्क्तिरियं विशदेन व्याख्यायताम्। 10

OR

- ii) तत्पुरुषसमासमाश्रित्य कञ्चन सामासिकः प्रबन्धः लेख्यः।